

SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||

Johannes <Damascenus>

Parisiis, 1577

Reverendissimo Cardinali, Atqve Illvstrissimo Principi, Carolo Borbonio,
Rothomagensi Archiepiscopo, Iacobus Billius, S. Michaëlis in eremo
Cœnobiarcha. S. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

REVERENDISSIMO CARDINALI,
ATQUE ILLUSTRISSIMO PRINCIPI,
CAROLO BORBONIO, *Rothomagensi Archie-*
piscopo, Iacobus Billius, S. Michaëlis in
eremo Cænobiarcha. S. D.

INTER plurimas notas, quæ Orthodoxos ab hæreticis dirimunt, hanc vel in primis numerandam haud immeritò quispiã censuerit, quòd illi veteres Theologos, tanquam parètes, colunt ac suspiciunt, eorum vestigiis hæret, in eorum lucubrationibus, ingeniique monumentis libenter versantur, ab eorum placitis vel transuersum vnguem sibi minimè discedendum putant: hi contra celeberrimos etiam quosque Patres, atque tum doctrina, tum admirabili vitæ sanctitate ac pietate præditos, inaudito quodam supercilio aspernantur, ac velut de ponte deiiciunt, eos nunc probris & maledictis incessunt, nunc sannis ac disteriis impetunt, eorumque, non verenda, vt degener ille Cham, sed, multò quàm ille sceleratiùs, honestissimas corporis partes, hoc est grauißima & sanctissima dogmata, risui ac ludibrio habent. id denique omnibus modis agunt, vt eos, quos errorum suorum laqueis implicitos tenent, à præstantissimorum Authorum lectione dehortentur. Dicerem id ipsis ab intolerando quodam fastu ac cæco sui amore proficisci, quemadmodum etiam reuera proficiscitur. Qui enim his vitiis laborat (laborant autem omnes, qui ab Ecclesiæ cœtu nefariè se præciderunt) minimè sanè mirum est, si reliquos omnes præ se despiciat, ac cerebri sui cõmenta quamlibet eruditis ac piis aliorum commentariis anteponat. Sed alia insuper huiusce rei, & quidem longè grauioris momenti causa est. Id enim perspicuè vident homines callidissimi, si priscorum Ecclesiæ Patrum arbitrio religionis causa disceptetur, exploratam nobis ac tanquam in sinu conditam victoriam esse. Quos enim errores hac miserima tempestate ab orco reuocarunt, hos à veteribus Theologis iam pridem confossos & iugulatos esse minimè ignorant: vt iam non tam hæresum inuentores (quod iis, qui gloriam in confusione quærunt, nominis aliquid afferre possèt) quàm sepultarum effossores dici possint. Cùm igitur in sanctissimorum virorum scriptis

EPISTOLA

nobis certissimum praesidium constitutum, sibi crucem defixam, paratamque ruinam esse perspiciant, idcirco eos tanquam firmissimos Catholicæ fidei propugnatores infensissimo animo auersantur, ac de omnium manibus iublato cupiunt. Testis est hac in re locupletissimus fideq; dignissim⁹ ille hereticorū nostri tēporis signifer Lutherus, qui cum Viceliū (sic enim doctissimus Episcopus Nouiodunensis, nuper extremo vitæ die perfunctus, se aliquando ab ipsomet Vicelio accepisse non semel mihi narrauit) adhuc in castris suis versantem, priscorū Doctorū lectione impensius, quàm vellet, delectari perspiceret, iniectus statim ipsi metus est, ne à partibus suis ille descisceret. Cūq; ei magnoperè, sed frustra tamē, vt huiusmodi libros è manibus excuteret, author fuisset, tū deniq; de eo planè diffidere cœpit, symmisticque suis apertè prædixit, eū ad Papisticū cœtū (sic enim eos, qui de religione rectè sentiebāt, per cōtumeliā impurus apostata vocabat) breui rediturū. In quo etiā falsus vates minimè fuit. Nā hæc sagena ingentem illū piscē ex cœnoso hæresis Lutheranae gurgite in altū traxit, ac velut alterū Mosem diu à Pharaonis filia educatū, ac pestifera Ægypti doctrina infectū, ad veræ matris gremium reduxit. Nec verò hoc Vicelio solū vsu venit, sed plerisque aliis, qui eiusdē fili adiumento ex prodigiosorū errorū labyrintho Dei benignitate tandē emerferūt: quæadmodū cōtrā innumeris hominibus vias antiquas, vt Scripturæ verbo vtar, neglexisse, ac prophanis vocū nouitatibus animū adiecisse, capitali fraudi fuit. Quid enim ipsum etiā Augustinū impulit, vt de Christianæ pietatis curriculo deflecteret, ac diuturno tempore Manichæorū non tā decreta, quàm portēta sequeretur, nisi quòd, vt ipsemet cōfiteretur, in fidei salutisq; negotio cōsulēdos sibi potiùs hereticos, quàm orthodoxos celsuisset? Quocirca cū ij, qui euellūt ac destruunt, Christi q; tunica in sexcetas partes lacerāt, suos, quàm maximè possunt, à veterū lectione auocēt, ac Palæstinorū in morē salutare puteos nobis obstruere conentur, an nō illi, qui plātare & edificare, atque eū, qui filios Dei dispersos in vnū cōgregauit, imitari studēt, hinc apertissimè intelligēt, quàm Ecclesiæ vtile ac fructuosum, imò quàm necessariū sit, quod illi, vt suæ causæ detrimentū ac perniciē allaturū, fugiunt, id sequi atq; amplecti, piósque Patres, ac de tota posteritate optimè meritos, nocturna versare manu, versare diurna? Hoc clypeo, vt etiā olim Sisinnius animaduertit, hæreticorū mucrones etundi, aut, si veterū authoritatē apertè reiiciunt (vt perfidos homines facere nō pudet) singularis eorū audacia coargui liquidò potest. Illud quidē sine cōtrouersia est, Catholicos omnes, nisi quos, vt mare cadauera, sic improbissima vita è piorū cœtu eiicit, hac maximè ratione in orthodoxa religione retineri posse. Eóq; nomine non parua eos Ecclesiæ vtilitatem afferre iudico, qui veterū libris emendandis & explanandis, aut etiā de Græco in Latinū cōuertendis, ac nouis accessio-

Exod. 1.

1. Tim. 6.

Hier. 1.

Gen. 26.

Ioan. 11.

Lib. 5. hist.
Soc. ca. 10.

accessionibus amplificādis, studiū suū atque operā impendūt, Theologisque materiā subministrāt, quā tū ad propellēdos aduersariorum impetus, tū ad plebē optimis moribus instituendā, uti possint. Quo in genere cū multorū industriā elucere perspicerē, egōq; etiā aliquādiū iam, quod à piis quibusdā & eruditis viris nō illibenter exceptū fuisset, in lucē edidissē, ingens hinc mihi calcar ad idē studij genus prosequendū additū videbatur. Sed partim fortunæ meæ parū ex animi sententiā cōstitutæ, partim ἀπεπάλλα bella, partim variis morbis attrita & penē profligata valetudo, currentē, tanquā iniecta manu, represserūt, ac ne me alto cōmitterem, verū extremā littoris orā legerē, hoc est ne quid longioris operæ aggrederer, sed in iis, quæ minori labore ac breuiori tēporis spatio absolui possent, animū exercerē, admonuerūt. Nec tamē corporis imbecillitati tantū in me iuris esse potuit, quin in Diuo Ioanne Damasceno vltra constitutū progrederer, vltraque septa, ut prouerbio dici cōsuevit, prolilirē. Quod tamē casu potius, quā cōsultō & meditatō cōtiguit. Nam cū libros duntaxat de Orthodoxa fide, quos nō satis perspicuē, nec interdū ad Græci codicis fidē satis rectē atque integrē cōuersos esse nōnulli querebātur, Latinos rursū facere decreuissē, perinde mihi ut fastidiosis ægrotis accidit, qui, si multos ipsis cōfertim cibos ingeras, vniuersos respuūt, si autē deinceps eosdē adhibeas, omnes plerumque admittunt. Eodē enim modo cū, libris illis ad vmbilicū iā perductis, opuscula quædā ab eruditissimo Cardinali Sirleto accepissē, iisque item absolutis, Parallelorū opus singulari Cardinalis Carafæ nobilissimi ac doctissimi viri beneficio & humanitate nactus essem, atque his rursū latinitate donatis, alia quædā à præstātissimo iuris professore Iacobo Cuiacio, ac postremō Barlaami historiā à clarissimo viro Ioāne Sanctædrea mutuatus essem, ita factū est, ut & dum mihi in singulis opusculis laboris finē proponerē, tædiū nunquā subreperit, & opus tandē in iustū volumen excreuerit. De Damasceno autē, ipsiusque eruditione, quid longā orationē cōparare attinet, cū & quantus Philosophus fuerit, & quāta Theologiæ laude excelluerit, & quā studiose in Authorū, qui ante ipsum floruerūt, lectione versatus sit, abundē ipsius scripta testentur? Illud quidē negari non potest, eum primū extitisse, qui ea, quæ prius fusē ac liberē disputari solebāt, in vnū corpus coegerit, rēque Theologicā via & ratione, longēque cōmodiori ordine tradiderit. Hoc enim ipse apud Græcos primus præstitit, quod multō post apud Latinos Petrus Lōbardus, cæteriq; Scholastici. Hūc igitur Authorē, etsi minū amplū, quā cuperē (multa enim ipsius etiam nū apud Græcos extare audio, etiā si tēporis iniuria multa interciderint) haud paulō tamē, quā antehac vnquā, ampliōrē, maximāque ex parte à me translātū, atque in iis etiā, quæ à Perionio & Zino cōuersa sunt, nō negligētē recognirū & castigatū, cū in lucē emit-

tere parare, sub cuius auspicio prodiret, non mihi diu fuit cogitandum. Nā cum me multis magnisque beneficiis tibi iam pridē obstrinxis, multoque etiā plura mea causa cupere prae te semper tuleris, mortaliū omniū ingratiūsimus essem, si, cum mihi per corporis infirmitatē nec in tuo comitatu esse, nec vlla tibi officia praestare liceat, qua vna in re possum, grati erga te animi significationē haudquaquā exhibere. Id autē vnū possum, quod litterariū otium suppeditat. Plura autē fortasse suppeditasset, si mihi in Michaëliano nostro angulo, aut in Regia insula, hoc est *μακροβίου νηοῦ*, vt prius solebā, delitescere, atque inter fluctus & nemora philosophari, cōtigisset. Sed mihi truculenti apri vineae nostrae peruastatores & inflāmatores huiusmodi felicitatē inuiderunt. Quamobrē, vt Diui Petri verbis vtar, quod habeo, hoc tibi do, nempē Ioannē Damascenum, clarissimū Græciæ lumen, qui cum maximis in patria sua muneribus dignitatibusque aliquādiu perfunctus, dextraque manu religionis causa multatus fuisset, eamque postea diuino munere recepisset, sempiternarū rerū desiderio incensus, non honores duntaxat ac vitæ ornamenta, sed opes etiā ac facultates, amicos, parētes, ipsam denique patriā reliquit, vt meliorē patriā quæreretur, ei que totū se cōsecraret, in quo, quicquid ipsius causa hīc relinquitur, multò certius auctiūque inuenitur. Quo etiā nomine, quamuis me officij mei ratio ad id minimē impelleret, meritò sanē atque optimo iure ipsius Opera illustrissimæ tuæ dominationi nuncupare deberē. Multa enim in te pij omnes animaduertūt, in quibus ad præclarissimi viri similitudinē & laudē proximē accedas. Quid enim? An non ipse quoque dextrā tuā manū, quæ tibi scandalū afferebat, abscidisti, atque à te proiecisti, cum scilicet iis, quorū tibi ardentissimum amorē ipsa quoque natura in intimis visceribus ac medullis infixerat, quàm Deo carere maluisti, nec committendum putasti, vt carni & sanguini plus apud te viriū esset, quàm ei, qui non modò supra carnē & sanguinē, sed supra etiā animā amandus & expetendus est? An non in illo memorabili superioris anni facinore oculum etiā tibi ipsi eruisti, cum Rotlaomagi, te præsentē, lupus funestissimi edicti fiducia fretus, in tuū, imò in Domini tui, ouile liberē grassaretur, ac tibi Regis indignatio, quam mortis nunciū esse Sapiens pronunciat, tanquā fortis armatus occurreret? Fortē enim illum superueniens fortior alligauit, zelus nimirum domus Dei, quo tum animus tuus ita repentē conflagrauit, vt omni offensionis regiē metu propulsato, statim in latibulum illud, in quo immanis illa fera prædas agebat, te cōferres, illicque ad errantes quiculas eam ex tēpore orationem haberes, quæ doctissimorū hominum, qui tecum aderant, iudicio, non tam ex te manare, quàm à Spiritus illius vehementis, quo petrae conteruntur, afflatu atque instinctu proficisci videretur. Quòd si Damasceno summæ laudi ducendū est, publicorum negotiorum curā & administrationem

abiecisse, vt dignarum rerum contēplationi se totum addiceret, non multò inferiorem laudem is meretur, qui in altissimo dignitatis gradu collocatus, inter negotia otium sibi facit, nihilque magis in votis habet, quàm vt ex aulicorum tumultuum vndis, si Ecclesiæ vtilitas ita postulet, in tranquillitatis portum sese asserat. Neque enim gratia & auctoritate in aula florere, summam felicitatē, vt multi solent, sed vincula, sed compedes, ac speciosum carcerem esse arbitraris. Quid quòd ita in aula degis, vt tamen nihil aulicum, hoc est nihil vafum, nihil subdolum, nihil ἐπιβολῶν, in te mortales conspiciant? Neque enim vllis suis veneficiis hoc vnquā Circe illa efficere potuit, vt de natiua tua morū simplicitate demigrares, atque ἐπιχρῆμον τρέπον, vt Aristophanis verbo utar, tibi colendum existimares. Quod vt apud aulicos irrideri ac vitio dari solet, ita apud optimos quosque in maxima laude ac prædicatione ponitur: quippè qui, vt illi πῶς διπλόω, sic ipsi τὸ ἀπλοῦ καὶ σιωπῆς ἐλεύθερον, mirifica commendatione dignum censeant. Iam si monastica vita, quā amplissimis opibus prætulit, sanctissimèq; coluit Damascenus, ingentem ei laudem conciliat, quis tam iniquus rerum æstimator erit, qui non te summis laudibus efferendum putet, cuius opera & contentione sæpè perfectum est, vt complures huius instituti homines ea nullo suo labore, nullo sumptu, nulla temporis mora consecuti sint, quæ, nisi tuus fauor accessisset, nunquam obtinere potuissent? Vt enim olim tabernaculi velis ex bysso & cocco & hyacintho contextis hoc cilicina vela & pelles externè præstabant, vt ventorum atque imbrium vim, & puluerē ab ipsis arcerent: eodem modo, quòd pietatis colendæ studio deuoti homines spiritualibus deliciis sine vllō strepitu fruantur, securique, vt D. Gregorij verbis utar, intima penetrent, ex tuo persæpè adiuuamento est, qui aduersus huius seculi procellas exterius laboras. His patronum, his optimum parentem te præbes: his præsidij, his sacræ anchoræ, his portus loco es. His non modò domus tua, sed etiam aures tuæ patent. His etiā templa, his domos maximis sumptibus extruis. Hoc denique in eos animo es, vt nihil ipsorum causa facere queas, quo voluntas tua expleri possit. Quæ cum ita sint (multa enim prætereo, quòd te virtute ipsa magis, quàm virtutis præconio delectari sciam) rem me, tum ab officio meo non alienam, tum ipsi quoque Damasceno gratam atq; iucundam facturū esse putavi, si ipsius monumenta illustrissimo tuo nomini consecrarem. Quod tu, velut ἐργασίη munus, ab addictissimo tibi cliente profectum, vt grato animo accipias, te summo perè rogo ac supplex obsecro. Dominus Deus illustrissimam tuam dominationem ad Ecclesiæ suæ vtilitatem quàm diutissimè incolumem seruet. Ex Dionysiano Cœnobio, Nonis Maij, 1577.

Exod. 26.

Libr. 25.
Moral. ca.
vlt.

